

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1152

Vragen van het lid **Strolenberg** (VVD) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *de Grenseffectenrapportage 2021 dossier 2 «Impact analyse van de toekomst van thuiswerken voor grensarbeiders na COVID-19» van de Maastricht University* (ingezonden 24 november 2021).

Antwoord van Staatssecretaris **Wiersma** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 17 december 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met de passage «Impact analyse van de toekomst van thuiswerken voor grensarbeiders na COVID-19» uit de Grenseffectenrapportage 2021?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het eens dat de in het rapport genoemde mogelijke gevolgen van het thuiswerken na de tijdelijke maatregelen, zoals: een verschuiving van de belastingheffing, het geen recht meer hebben op fiscale faciliteiten en voordelen en een administratieve lastenverzwaring voor grensarbeiders, impact hebben op sociale zekerheid en fiscaliteit van thuiswerkende grensarbeiders? Zo ja, hoe kijkt u hiernaar en bent u bereid om voor deze gevolgen op politiek niveau nieuwe initiatieven te ontplooien? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ja, ik ben het eens dat de in het rapport genoemde mogelijke gevolgen van het toegenomen thuiswerk impact kunnen hebben op sociale zekerheid en fiscaliteit van thuiswerkende grensarbeiders. Daarbij moet worden aangetekend dat voor de coronacrisis thuiswerk ook al tot deze gevolgen kon leiden en dat in twee landen werken afhankelijk van de persoonlijke situatie van de grensarbeider zowel voordelig, als nadelig kan uitvallen. Deze beide punten worden overigens ook in het rapport onderkend. De schaal waarop thuiswerk

¹ Weerepas, Mertens en Unfried, 19 november 2021, «Dossier 2: Impact analysis into the future of working from home for cross-border workers post-COVID-19» (<https://itemcrossborderportal.maastrichtuniversity.nl/link/id/qSTCb8rZ1fx3S0rF>)

op dit moment plaatsvindt en de waarschijnlijkheid dat thuiswerk blijvend is toegenomen zijn wat mij betreft echter aanleiding om gezamenlijk met buurlanden en/of in Europees verband te kijken hoe het thuiswerken voor grensarbeiders beter gefaciliteerd kan worden. Hierbij zal zeker gebruik worden gemaakt van het genoemde onderzoek van de Universiteit van Maastricht.

Vraag 3

Constaterende dat de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Kamer heeft toegezegd om voor het einde van het jaar te komen met een langeretermijnvisie over grensarbeid en thuiswerken met de Staatssecretaris van Financiën² (dit zou het SER-advies over hybride werken, dat nog moet komen, opvolgen³), wat is de stand van zaken hieromtrent? En wat is het beoogde tijdpad als we letten op het aflopen van de tijdelijke maatregelen ter neutralisering van de fiscale en sociale zekerheidsgevolgen?

Antwoord 3

De beantwoording van de onderhavige Kamervragen geschiedt gelijktijdig met de verzending van de brief waarin de Staatssecretaris van Financiën en ik uw Kamer informeren over onze visie op de toekomst van thuiswerken voor grensarbeiders, zowel voor de sociale zekerheid als voor de fiscaliteit.⁴ Wij hebben ervoor gekozen deze voorlopige visie met uw Kamer te delen voordat het genoemde SER-advies verschijnt. Wanneer dit advies hier aanleiding toe geeft kan de visie echter worden bijgesteld. Inmiddels kunnen wij ook melden dat met België en Duitsland overeenstemming is bereikt over een verdere verlenging van de overeenkomsten over de behandeling van thuiswerkdagen onder de belastingverdragen. Ook voor de sociale zekerheid geldt dat de afspraken in Europees kader over de behandeling van thuiswerken zijn verlengd en wel met een half jaar.

Vraag 4

Wat bent u van plan te doen met de tijd tussen de implementatie van de langeretermijnvisie over grensarbeid en thuiswerken (dat eind 2021 moet komen) en de aflopende tijdelijke maatregelen ter neutralisering van de fiscale en sociale zekerheidsgevolgen? Is een verlenging van de maatregelen beoogd zowel als overbrugging als door de aanhoudende pandemie?

Antwoord 4

Verlenging van de tijdelijke maatregelen is op dit moment op zijn plaats. Voor zowel de fiscaliteit als de sociale zekerheid geldt dat de toepassing van het afwijkende coronabeleid direct is gekoppeld aan de beperkende coronamaatregelen en gebaseerd is op een overmachtsituatie (*force majeure*). Als geen sprake meer is van een overmachtsituatie die door de coronacrisis is ontstaan, dan is er geen grondslag meer voor de tijdelijke maatregelen. Hierdoor lenen deze maatregelen zich niet voor een directe omzetting in een permanente maatregelen en zijn zij ook niet geschikt ter overbrugging. Als de beperkende maatregelen worden afgeschaft kan het beleid immers niet meer worden toegepast. De komende maanden wordt er met andere lidstaten verkend op welke manier thuiswerk voor grensarbeiders in de toekomst beter gefaciliteerd kan worden. Afhankelijk van de uitkomst hiervan zal ook moeten worden gezien of er sprake is van een periode van overbrugging tussen de noodmaatregelen en eventuele nieuwe initiatieven en hoe er in deze eventuele overbruggingsperiode met toegenomen thuiswerk dient te worden omgegaan.

Vraag 5

Welk percentage thuiswerken zou worden beoogd, nu 40% meerdere malen wordt genoemd? Zijn er voornemens om de behoefte te meten?

² Zie onder andere in Kamerstukken 21 501-31, nr. 620, en 26 448, nr. 655

³ Kamerstuk 25 295, nr. 1172, bijlage 2021D16062

⁴ Kamerbrief van 17 december 2021 betreffende de toekomstvisie op de effecten van thuiswerken voor grensarbeiders.

Antwoord 5

Het is nu nog niet opportuun om te spreken over een specifiek percentage. Het percentage van 25% ziet op de aanwijsregel die het werken in twee (of meer) lidstaten regelt. Dit ziet niet alleen op thuiswerken maar op alle soorten arbeid in twee (of meer) lidstaten. Bij het minder dan 25% werken in de woonstaat, wordt op grond van deze aanwijsregel de lidstaat waar de werkgever gevestigd aangewezen. Dit hoeft niet dezelfde lidstaat te zijn als de lidstaat waar de grensarbeider werkt. Wanneer enkel het percentage wordt verhoogd zal dit gepaard gaan met ongewenste gevolgen voor andere groepen dan de thuiswerkende grensarbeider die onder dezelfde aanwijsregel vallen. Te denken valt aan de effecten voor mensen werkzaam in het wegvervoer. Vrachtwagenchauffeurs zijn nu vaak nog in hun woonland onderworpen omdat ze daar substantieel (meer dan 25%) werken. Als het percentage stijgt zullen ze vaak onderworpen raken in de lidstaat waar de werkgever is gevestigd of zijn zetel heeft. Doordat niet aangesloten wordt bij de wetgeving van het woon- of werkland maar bij de wetgeving waar de werkgever zijn zetel heeft, wordt het aantrekkelijker voor werkgevers om zich in een lage premielidstaat te vestigen. Er zal daarom eerst moeten worden gekeken naar de vormgeving van de oplossing voor het thuiswerken door grensarbeiders, voordat er over percentages gaat worden gesproken. Door onder meer het Planbureau voor de Leefomgeving⁵ en TNO⁶ zijn al onderzoeken gedaan naar de behoefte om thuis te werken. De verwachting is dat in de toekomst sprake is van hybride werken maar dat de mogelijkheden om hybride te werken zullen verschillen en er door werkgevers op andere wijze invulling aan wordt geven. We nemen deze onderzoeken en de daaruit volgende behoeften mee bij de vormgeving van een oplossing voor het thuiswerken door grensarbeiders.

Vraag 6

Bent u het eens dat het voordelig zou kunnen zijn als Nederland samen met de buurlanden, eventueel in Benelux verband, samenwerkt om een overeenkomst als in artikel 8 of artikel 16 van de Verordening 883/2004 te bewerkstelligen?

Antwoord 6

Artikel 8 van Verordening 883/2004 maakt het mogelijk om bilaterale verdragen in de geest van de Verordening 883/2004 te sluiten. Artikel 16 Verordening 883/2004 maakt het mogelijk om afspraken om voor groepen of individuen af te wijken van de aanwijsregels die nu in de Verordening 883/2004 staan. Mij lijkt een overeenkomst op basis van artikel 16 daarom het meest in lijn met de bedoeling van beide artikelen. Er zouden inderdaad voordelen kunnen zijn aan een dergelijke overeenkomst met buurlanden. Een dergelijke overeenkomst zal ook aardig wat voeten in de aarde hebben, maar kan waarschijnlijk sneller worden afgesloten dan een wijziging van Verordening 883/2004 tot stand kan worden gebracht. Er zijn echter ook nadelen, zoals het beperkte toepassingsgebied dat een dergelijke overeenkomst zal hebben. Daarnaast bestaat het vermoeden dat onze buurlanden enkel met een dergelijke overeenkomst zullen instemmen als er met hun overige buurlidstaten een vergelijkbare overeenkomst kan worden gesloten.

Vraag 7

Bent u in staat om deze vragen binnen een termijn van drie weken te beantwoorden?

Antwoord 7

In verband met de grote inhoudelijke samenhang geschiedt de beantwoording van de onderhavige Kamervragen gelijktijdig met de verzending van de brief waarin de Staatssecretaris van Financiën en ik uw Kamer informeren

⁵ https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Achtergronddocument-Thuiswerken-voor-tijdens-en-na-de-coronacrisis_1.pdf

⁶ <https://www.monitorarbeid.tno.nl/nl-nl/publicaties/de-impact-van-de-covid-19-pandemie-op-werknemers-een-jaar-in-de-crisis/>

over onze visie op de toekomst van thuiswerken voor grensarbeiders zowel voor de sociale zekerheid als voor de fiscaliteit.⁷

⁷ Kamerbrief van 17 december 2021 betreffende de toekomstvisie op de effecten van thuiswerken voor grensarbeiders.